

Valtiovarainministeriö

Lausuntopyyntönnö 19.5.2016
Lausunto/VM/818/03.01.00/2016

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VALTIOKONTTORIA KOSKEVAN LAIN MUUTTAMISESTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikossa mainitussa asiassa. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että Valtiokonttoria koskevaan lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan Valtiokonttori voisi siirtää säännöksessä mainittuja avustavia tehtäviä sellaiselle yksityiselle taholle, jolla on riittävät tekniset valmiudet sekä riittävä osaaminen tällaisen tehtävän hoitamiseksi. Oikeusministeriö esittää lausuntonaan seuraavan.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Perustuslain 124 §:n perusteluissa todetaan hallituksen esityksessä (HE 1/1998 vp), että tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehdittavien tarpeiden lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin. Myös hallintotehtävän luonne on otettava huomioon.

Esitysluonnoksen 4 a § vastaa muotoilultaan Verohallinnosta annetun lain 2 b §:ää. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan muun muassa Verohallinnosta annetun lain 2 b §:n lisäämistä koskevasta hallituksen esityksestä HE 76/2012 vp todennut, että viranomaiselle annettavien ilmoitusten ja muiden asiakirjojen vastaanotto, lajittelu sekä asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen tallentaminen (1. kohta) sekä sähköisestä asiainnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2000) 18 ja 19 §:n mu-

kainen sähköinen tiedoksianto ja siihen liittyvän suostumuksen hallinta (3.kohta) ovat vain viranomaista avustavia lähinnä rutiiniluonteisia tuki-tehtäviä, eikä niihin sisälly julkisen vallan käyttämistä. Viranomaisen lähettämien asiakirjojen tulostaminen ja laittaminen kuoriin (2. kohta) eivät kuitenkaan ole perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisen hallintotehtävän hoitamista. (PeVL 30/2012 vp) Esityksessä olisi syytä viitata mainittuun perustuslakivaliokunnan lausuntoon.

Esitysluonnoksen Nykytila ja ehdotetut muutokset -jakson rakenne on epäselvä. Hallituksen esityksen laatimisoheiden (Oikeusministeriön julkaisu 2004:4) mukaan hallituksen esityksessä voidaan käyttää esitysluonnoksen mukaista suppeaa vakio-otsikointia. Kuitenkin mainituissa jaksossa tulisi selkeästi esittää nykytila, ehdotetut muutokset, ehdotetun 4 a §:n yksityiskohtaiset perustelut ja esityksen suhde perustuslakiin. Esityksessä on lisäksi syytä perustuslain 124 §:n edellyttämällä tavalla arvioida avustavien tehtävien siirron tarkoituksenmukaisuutta sekä tuoda esille yksityiskohtaisissa perusteluissa hallinnon yleislakien noudattaminen myös yksityisen hoitaessa julkista hallintotehtävää, vaikkei viittausta perustuslain 124 §:n takia ole välttämätöntä sisällyttää lakiin.

Esitysluonnoksen perusteluiden mukaan Valtiokonttorin tulisi edellyttää toimeksiantosopimuksessa toimeksiannon saaneelta yksityiseltä toimijalta, että tämä sitoutuu viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 luvussa tarkoitetun salassapitovelvoitteen täyttämiseen kaikessa Valtiokonttoriin kohdistuvassa toiminnassaan ja edellyttää vastaavaa sitoutumista myös siltä käyttämältään henkilöstöltä, jonka toiminta kohdistuu Valtiokonttoriin. Samoin tulisi esityksen mukaan menetellä toimeksiannon saajan ja tämän alihankkijan välisessä suhteessa.

Oikeusministeriö pitää aiheellisena todeta, että viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 5 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen asiakirjana pidetään asiakirjaa, joka on laadittu viranomaisen antaman toimeksiannon johdosta, ja viranomaiselle toimitettuna asiakirjana asiakirjaa, joka on annettu viranomaisen toimeksiannosta tai muuten sen lukuun toimivalle toimeksiantotehtävän suorittamista varten. Lisäksi lain 23 §:n 2 momentin mukaan vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto koskevat myös sitä, joka viranomaisen toimeksiannosta tai toimeksiantotehtävää hoitavan palveluksessa on saanut salassapidettäviä tietoja. Sopimuksessa sinänsä voidaan kiinnittää huomiota salassapitovelvoitteen täyttämiseen, mutta velvollisuus noudattaa vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa johtuvat tällöinkin suoraan laista (ks. esim. PeVL 3/2009 koskien sopimusmääräystä hallinnon yleislakien noudattamisesta).

Ehdotetussa 4 a §:ssä lueteltaisiin ne avustavat tehtävät, jotka Valtiokonttori voisi siirtää sellaiselle yksityiselle taholle, jolla on riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen tällaisen tehtävän hoitamiseksi. Luetellut avustavat tehtävät liittyisivät esitysluonnoksen mukaan lain 2 ja 2 a

§:n mukaisiin Valtiokonttorin tehtäviin. Oikeusministeriö korostaa, että yksityiselle toimijalle voidaan kuitenkin siirtää ainoastaan ehdotetussa 4 a §:n 1 momentissa lueteltuja avustavia tehtäviä, mikä tulisi tuoda selkeästi esille yksityiskohtaisissa perusteluissa. Edelleen 4 a §:n muotoilua tulisi tarkistaa siten, että kyse on mainittuihin tehtäviin liittyvistä avustavista tehtävistä. Ehdotettu 4 a §:n muotoilu tulisi siten olla: "Valtiokonttori voi siirtää 2 ja 2 a §:n mukaiseen tehtävään liittyvän avustavan tehtävän - -"

Avustavia tehtäviä hoitava henkilö toimii ehdotetun säännöksen 1 momentin mukaisia tehtäviä suorittaessaan rikosoikeudellisella virkavastuulla. Säännöksessä olisi myös informatiivinen viittaus vahingonkorvauslakiin. Näiltä osin oikeusministeriöllä ei ole ehdotuksesta huomautettavaa.

Yksityiskohtana todettakoon, että Valtiokonttori kirjoitettaneen esityksessä isolla alkukirjaimella niin siitä annetun lain kuin Kotimaisten kielten keskuksen ohjeiden mukaan.

ylijohtaja

Sami Manninen

erityisasiantuntija

Heini Färkkilä